

Radmila Lazić
BREZ ANESTEZIJE

prevedel Urban Vovk

Metafizika sumraka

Prekasno je da ičemu učim srce.
Naizust znam azbuku patnje,
Proveravam uživo.
Život zna više od Sibile.

Vreme je stalo. Kakvo blaženstvo je u proticanju?!
Stvarnost podseća na umoljčan džemper –
Ovo su stihovi.
Život ipak šepa, poput kakve uboge devojke
Koja bi da se dobro uda
Iako u srcu nosi ožiljke uspomena –
Životopis vatre i vode.
To su te zaludne i bolne zalihe
Sa kojima se polazi na dug i neizvestan put
Koji je naša lična otadžbina,
Na koju svačija noga stupa kao čizma.

Od Kaina starija je svaka patnja,
Pa i ova koja je kao rođaka izdaleka
Došla na tri dana, a ostala,
Raskomotila se, zauzela svaki kutak.
O odlasku ni da bekne!

Metafizika somraka

Prepozno je, da bi svoje srce še kaj naučila.
Na pamet znam abecedo trpljenja,
V živo preverjam.
Življenje ve več od sibile.

Čas se je ustavil. Kakšna blaženost je minevanje?!
Resničnost spominja na moljast pulover –
To so verzi.
Življenje pa kar šepa kot kakšno ubogo dekle,
Ki bi se rado dobro poročilo,
Čeprav je njeno srce ranjeno od spominov –
Življenjepis ognja in vode.
To so te nepotrebne in boleče zaloge,
S katerimi se podamo na dolgo in negotovo pot,
Ki je naša lastna očetnjava,
Po kateri sleherna noga stopa kot škorenj.

Vsako trpljenje je starejše od Kajna,
Tudi to, ki je prišlo od daleč kot sorodnik,
Samo za tri dni, a ostalo,
Se udomačilo, zasedlo vsak kotiček.
O svojem odhodu ne črhne nobene!

Vreme čuda je za nama.
Vreme građenja kula,
Rajskih i ovozemaljskih vrtova
Iz čitanki i stihova.
Tzv. grčka sreća čeka nas
Tamo gde nikada nećemo stići.
Zato napoj cveće i srce
Iz istog krčaga, ako ikako možeš.
Vreme ne presahnjuje,
Niti ubrzava korak, kako vele.
Vreme guta sopstvene slike kao sopstvenu decu.

Znaj, neće ti pomoći
Nikakvo navlačenje jorgana na glavu,
Makar te pod njim čekalo drago telo,
Nikakvo stavljanje voska u uši –
Sirenina pesma biće deo tvog urlika.

Rođeni srećni i manje srećni
Umiru pre smrti svojih tela,
Vlastito lice noseći kao tuđu odeću,
Poput likova sa slika Hijeronimusa Boša.

Onaj ko je napisao nebo, zemlju, more,
A naročito ko je napisao sneg i snove,
Mesečeve mene, boje lišća, naša lica –
Dalek se čini i hladan kao severni pol.

Čas čudes je za nami.
Čas gradnje utrdb,
Rajskih in tosvetnih vrtov
Iz čitank in verzov.
Tako imenovana grška sreča nas čaka
Tam, kamor nikoli ne dospemo.
Zato daj rožam in srcu piti
Iz istega vrča, če le lahko.
Čas ne presiha,
Tudi beži ne, kot pravijo.
Kot lastne otroke golta lastne podobe.

Vedi, da ti ne bo pomagalo
Nobeno skrivanje pod odejo,
Pa čeprav te spodaj pričaka ljubo telo,
Nobeno mašenje ušes z voskom –
Pesem siren bo postala del tvojega krika.

Rojeni pod srečno zvezdo in tisti manj srečni,
Umrejo še pred smrtjo svojih teles,
Svoj obraz nosijo kot tuja oblačila,
Kot ljudje na slikah Hieronymusa Boscha.

Kdor je napisal nebo, zemljo, morje,
Zlasti pa tisti, ki je napisal sneg in sanje,
Lunine mene, barve listja, naše obraze –
Se zdi hladen in oddaljen kot severni pol.

Ne zovi to nihilizmom ni bogohuljenjem.
Pogrešna sintaksa, loša dikcija
Beše stvaranje sveta.
Toliko je jabuka razdora bačeno među nas,
Da će se jedna dokotrljati i do tvojih nogu,
Možda baš onda kada budeš skupio letinu,
Sveo račune,
Kada budeš zabacio ruke iznad glave,
Terajući uvis kolutove dima i sanje.
Mrtvorodene biće tvoje želje,
Udovička svaka nada.
A ljubavi ni koliko da namažeš na krišku hleba.

Ne imej tega za nihilizem ali bogokletnost.
Napačna skladnja, slaba izreka,
Bilo je stvarjenje sveta.
Med nas je bilo vrženih toliko jabolk spora,
Da se bo eno prikotalilo tudi k tvojim nogam,
Morda prav takrat, ko boš spravil letino,
Poravnal račune,
Ko boš dal roke za vrat,
Pognal v zrak dimne obročke in sanje.
Mrtvorrojene bodo tvoje želje,
Vsak up ovdovel.
Ljubezni pa niti za na kruh namazat.

Psalam

Blagoslovena mašina za pranje veša, posuđa...
I ostali kućni aparati u ispravnom stanju.
Vodovod i kanalizacija. Uredna stolica.

Gradski saobraćaj i G-đa čistoća.
Blagosloveni kiša i vetar,
Zanatlije, taksisti, trgovci. Novac.
Javna kupatila i Narodne kuhinje.
Vrtlari i vidari mojih draži. Grobari.

Sve što je na usluzi – blagosloveno;
Ustima, nozi, ruci. Zemlji.

Blagosloveni pokvareni telefoni,
Izgubljene adrese, pronađeni kišobrani.
Blagosloveni bivši prijatelji i ovdašnji
Neprijatelji. Dužni i sužnji. I ti,
Moj dragane, moja Euridiko.

Blagosloveni oni sportovi
Koji mi ne pođoše za rukom,
I društvene igre koje ne naučih.
Blagoslovene nepripitomljene životinje,
Ptice izletele iz kaveza, prazni kavezi,

Psalm

Blagoslovljen pralni stroj, pomivalni ...
In ostali delujoči hišni aparati.
Vodovod in kanalizacija. Urejena prebava.

Mestni promet in ga. čistoča.
Blagoslovljena dež in veter,
Obrtniki, taksisti, trgovci. Denar.
Javna kopališča in ljudske kuhinje.
Vrtnarji in zdravilci mojih čarov. Grobarji.

Vse, kar je na uslugo – blagoslovljeno;
Ustom, nogi, roki. Zemlji.

Blagoslovljeni pokvarjeni telefoni,
Izgubljeni naslovi, najdeni dežniki.
Blagoslovljeni bivši prijatelji in lokalni
Sovražniki. Dolžniki in sužnji. In ti,
Moj dragi, moja Evridika.

Blagoslovljeni športi,
Ki mi niso šli od rok,
In družabne igre, katerih pravil ne poznam.
Blagoslovljene neudomačene živali,
Ptiči, ki so zapustili kletke, prazne kletke,

I ti srce moje – ispražnjeni dućanu.
Sve oskudice i nestašice blagoslovene
Što mi podariste svoje minute i sate,

Da zamišljam i gatam
Kao Ciganka nasred drumu,
Za svaku reč zalažući svih 56 kg.
Mesa na kostima.

In ti, moje srce – izpraznjena trgovina.
Vsa primanjkovanja in pomanjkanja blagoslavljam,
Ker ste mi podarili svoje minute in ure,

Da si zamišljam in prerokujem
Kot ciganka sredi ceste,
Pripravljena za vsako besedo zastaviti vseh 56 kg.
Mesa na kosteh.

Žensko pismo

Neću da budem poslušna i krotka,
Mazna kao mačka, privržena kao pseto;
Sa stomakom do zuba,
Sa rukama u testu,
Sa licem od brašna,
Sa srcem-ugljenom,
I njegovom rukom na mojoj zadnjici.

Neću da budem zastavica-dobrodošlica
Na njegovom kućnom pragu.
Ni zmija čuvarkuća pod tim pragom,
Ni zmija, ni Eva, iz priče o Postanju.

Neću da hodam između vrata i prozora,
Da osluškujem i razabiram
Korake od noćnih šumova.
Neću da pratim olovno pomeranje kazaljki,
Ni padanje zvezda -
Da bi se on pijan *zaglibio u mene kao slon.*

Neću da budem udenuta goblen-bodom
U porodičnu sliku:
Kraj kamina s klupčićima dece,
U vrtu s kućićima dece.

Ženska pisava

Nočem biti poslušna in krotka,
Priliznjena kot mačka, vdana kot pes;
S trebuhom kot sod,
Z rokami v testu,
S pomokanim obrazom,
S srcem-oglenim,
In njegovo roko na moji zadnjici.

Nočem biti zastavica-dobrodošlica
Na njegovem hišnem pragu.
Ne kača varuhinja pod tem pragom,
Ne kača ne Eva iz zgodbe o stvarjenju.

Nočem begati od vrat do okna,
Da bi napenjala ušesa in skušala prepoznati
Korake med nočnimi šumi.
Nočem slediti svinčenim premikom kazalcev
In zvezdnim utrinkom –
Da bi se on pijan *zaril vame kot slon*.

Nočem biti z gobelinskim vbodom vtkana
V družinsko sliko:
Ob kaminu s klobčiči otrok,
Na vrtu s kužki otrok.

Pa ja, kao hlad-drvo,
Pa ja, kao zimski pejzaž.
Statueta pod snegom,
U venčanici s naborima i volanima
Odliteću u nebo.
Aleluja! Aleluja!
Neću mladoženju.
Hoću sedu kosu,
Hoću grbu i kotaricu,
Pa da krenem u šumu,
Da berem jagode
I skupljam suvarke.

Da je već sve za mnom,
I osmeh onog mladića
Tada tako drag
I ničim zamenjiv.

Jaz pa kot senca-drevo,
Jaz pa kot zimska pokrajina.
S snegom prekrit kipec,
V poročni obleki z naborki in volančki
Bom poletela v nebo.
Aleluja! Aleluja!
Nočem ženina.
Hočem sive lase,
Hočem grbo in jerbas,
Da jo uberem v gozd
Trgat jagode
In nabirat dračje.

Da bi bilo že vse za menoj,
Tudi nasmeh tistega fanta
Takrat tako ljub
In z ničimer nadomestljiv.

Evergreen

Dosta mi je usamljenih žena.
Tužnih. Ucveljenih. Napuštenih.
Čije duše plutaju
Kao boce s porukom bačene u more.
Dosta mi je narikača.
Dosta saučesnica, družbenica, sestara.
Usedelica i udavača. Večnih udovica,
Čija srca cure i kaplju
Poput pokvarenih slavina.
Dosta mi je tog pogrebnog marša.
Nemam više ništa s vama.

Dosta mi je majčica skočica
I vernih ljuba oborenog pogleda –
Čuvarkuća lanjskih snegova i rajskih vrtova.
Dosta mi je vaših spomenara i herbarijuma,
Ispresovanih himena i ispeglanih bora.

Dosta, vaših zamrznutih talenata
Što se krčkaju u loncu Njegovog omiljenog jela.
Vaše crne džigerice i pohovanog mozga.
Vaših praznih kreveta i uglancanog parketa
Po kome klizi mesečina
Umesto *šekspirovske životinje s dvoje leđa*
Nemam ništa s vama.

Evergreen

Dovolj imam osamljenih žensk.
Otožnih. Užaloščenih. Zapuščenih.
Katerih duše lebdijo
Kot v morje vržene steklenice s sporočilom.
Dovolj imam objokovalk.
Dovolj soudeleženk, družabnic, sester.
Starih devic in lovač. Večnih vdov,
Ki jim iz srca curlja in kaplja
Kot iz pokvarjene pipe.
Dovolj imam tega pogrebnega marša.
Z vami nimam več nič.

Dovolj imam poskočnih mamic
In zvestih soprog s povešenimi pogledi –
Varuhinj lanskega snega in rajskih vrtov.
Dovolj imam vaših spominskih knjig in herbarijev,
Stisnjenih deviških kožic in zlikanih gub.

Dovolj vaših zamrznjenih talentov,
Podušenih v loncu Njegove najljubše jedi.
Vaših jeter in ocvrtih možganov.
Vaših praznih postelj in zloščenege parketa,
Po katerem se plazi mesečina
Namesto *shakespearovske živali z dvema hrbtnicama*.
Z vami nimam nič.

Dosta mi je vaših otežalih zadnjica,
Podvaljaka, podočnjaka, pobačaja.
Vaših dijeta, depilacija, ondulacija.
Vaših dekoltea, visokih potpetica,
Šliceva, i ostalih udica.
Dosta mi je te nožice ispod stola,
Tog pogleda ispod oka.
Licitiranja i rasprodaja:
Ko-će-kome, Ko-će-koga.

Dosta mi je vaših aperitiva i deserta
Mladih stršljenova i bezopasnih bumbara –
Vaših slatkih otrova.
Na smrt voljenih i ljubavi do kraja života.
Vašeg Sedmog neba što seže
Do vrhova Njegovih cipela. Vaših
Vitlejemskih jasli – Njegovog međunožja.
Dosta mi je vašeg „Po željama slušalaca“ .
Vaše *never more* stara je pesma,
Evergreen vaših kasnih proleća.
Sve bi dale za jednog muškarca
U liku bespomoćnog boga,
Vi Adamova rebarca.
Nemam ništa s vama.

Dovolj imam vaših zavaljenih zadnjic,
Podbradkov, podočnjakov, splavov.
Vaših diet, depilacij, ondulacij.
Vaših dekoltejev, visokih pet,
Šlicev in ostalih zatičev.
Dovolj imam nogic pod mizo,
Pogledov izpod čela.
Licitiranja in razprodavanja:
Kdo-bo-komu, Kdo-bo-koga.

Dovolj imam vaših aperitivov in desertov,
Mladih sršenov in nenevarnih čmrljev –
Vaših sladkih strupov.
Brezglavo ljubljenih in večnih ljubezni.
Vašega Sedmega neba, ki sega
Do konic Njegovih čevljev. Vaših
Betlehemskih jaslic – Njegovega mednožja.
Dovolj imam vašega »Po željah poslušalcev«.
Vaš *never more* je že zljajnana pesem,
Evergreen vaših poznih pomladi.
Vse bi dale za enega moškega
V podobi nemočnega boga,
Ve, Adamova rebra.
Z vami nimam nič.

Igračica bih da sam na trapezu,
Hodačica po žici, ukrotiteljka lavova.
Kroz обруč vatre bih da skočim
U svako grlo ili srce,
Da bih se ponovo rodila u porođajnim bolovima.
Sve bih isto a sve drukčije.
I njegovu bih ljubljenu glavu
Na mom truhu - Salominom pladnju.

Bila bi akrobatka na trapezu,
Vrvohodka, krotilka levov.
Skozi ognjeni obroč bi skočila
V vsako srce in grlo
In se znova rodila v porodnih bolečinah.
Vse bi naredila enako, pa spet drugače.
In njegovo ljubljeno glavo
Na svojem trebuhu – Salominem pladnju.